

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора, проректора з наукової та міжнародної діяльності

Київського національного університету технологій та дизайну

Ганущак-Єфіменко Людмили Михайлівни на дисертацію

Петровського Олега Олександровича

«Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051- економіка

1. Ступінь актуальності обраної теми

Аналіз рейтингів країн за глобальним інноваційним індексом показав, що Україна, враховуючи рівень освіти її населення, інновативний потенціал країни, мала б посідати значно кращі позиції навіть у довоєнні часи. В роки ж після початку повномасштабної війни позиції України за глобальним інноваційним індексом значно погіршилися. Та одним з фактором цього стало погіршення інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, що зумовлює гостру нестачу коштів для фінансування фундаментальної науки, прикладних досліджень та розробок, оновлення технологій та засобів виробництва, його модернізації та адаптації до випуску нових видів продукції.

У цьому контексті розроблення наукового підґрунтя, що поєднує сучасні підходи, технології та організаційні моделі інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, виступає важливим інструментом вирішення суперечності між потребою в доступних, надійних та достатніх за обсягами інвестиційних ресурсах для фінансування інноваційної діяльності та сучасними реаліями їх гострого дефіциту. Роль аграрного сектору в забезпеченні продовольчої безпеки, формуванні експортного потенціалу та підтримці національної валюти підсилюють необхідність системного

дослідження щодо інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі.

Тому запропонована тема дисертації є надзвичайно актуальною як у світлі стратегічних пріоритетів державної політики в аграрному секторі, так і з точки зору розвитку та зміцнення інноваційної екосистеми, її адаптивності до сучасних технологічних та геополітичних викликів.

Дисертаційне дослідження Петровського Олега Олександровича виконувалося в межах планової наукової теми кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету за темою «Розвиток аграрного сектору в умовах цифровізації економіки» (№ державної реєстрації 0121U110008, 2021-2025 рр.), в межах якої автором розроблено науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення інституційного забезпечення інноваційної діяльності стосовно трактування її змісту, сучасних напрямів та видів (форм) інноваційної діяльності.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

Ознайомлення зі змістом дисертації, результатами апробації та науковими публікаціями автора дає підстави стверджувати, що теоретико-методологічні положення, висновки і рекомендації, сформульовані автором, є достовірними та достатньо обґрунтованими.

Обґрунтованість одержаних результатів дослідження забезпечено застосуванням комплексу загальнонаукових та специфічних методів пізнання економічних явищ і процесів, зокрема методів аналізу та синтезу, індукції і дедукції, порівнянь та узагальнень, дискурсивного методу, структурного та

факторного аналізу, методів економіко-статистичного аналізу та економіко-математичного моделювання та у їх складі кореляційно-регресивного аналізу, індексного методу, методу середніх; методу інтегральних показників та нормалізації даних, графічного. Теоретико-методологічну основу дисертаційного дослідження сформували системний та діалектичний підходи, фундаментальні та прикладні положення класичної і сучасної економічної науки.

Дисертація має логічну побудову, її автор системно підійшов до постановки проблеми та її вирішення, формулювання задач, автором було обрано наукові підходи й методи дослідження, що відповідають його завданням.

Дисертаційна робота Петровського О.О. складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку літературних джерел і додатків. Загалом дисертація написана із дотриманням логіки наукового дослідження, основний текст насичений рисунками й таблицями, що дозволило візуалізувати авторське бачення, посилити аргументацію висновків і положень.

Ключові наукові результати дисертаційного дослідження Петровського Олега Олександровича, що характеризуються новизною, полягають у наступному:

вперше обґрунтовано економіко-організаційні засади інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності середніх, малих та мікро- суб'єктів підприємництва аграрного сектору та організацій, які здійснюють наукові дослідження і розробки, на основі стратегії партнерства, етапності його формування, узгодження інтересів партнерів в інвестиційному забезпеченні.

удосконалено:

- науково-теоретичні положення щодо ідентифікації принципів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності;

- методичні основи аналізу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, в яких, на відміну від існуючих, застосований комплексний підхід щодо урахування систем різного рівня, індикаторів входу та виходу, які відповідають визначеним принципам;

- методичний підхід щодо порівняльного аналізу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності аграрних підприємств різного розміру на основі запропонованої системи показників для розрахунку інтегрального індикатора стану інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності;

дістали подальшого розвитку:

- визначення категорії «інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності» як сукупність інвестиційних ресурсів, механізмів, практичних дій і процесів з формування, акумуляції, розподілу, вкладення та їх відтворення з метою генерації, виробництва, впровадження, реалізації та розповсюдження інновації, яке на відміну від існуючих поєднує ресурсний, організаційний та процесний підходи;

- формування переліку основних видів інноваційної діяльності, які доповнюють існуючий з урахуванням сучасних технологічних та економіко-організаційних викликів в аграрному секторі, у тому числі його потрійної трансформації;

- визначення тенденцій в інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності підприємств у найважливіших для продовольчої безпеки галузях аграрного сектора економіки України стосовно його обсягів, джерел, та результативності;

- ідентифікація якісних та кількісних характеристик сучасного механізму інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в країнах світових лідерах за рівнем інноваційності;

- обґрунтування існуючого розриву між можливостями великих та середніх, малих і мікропідприємств в інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності в сільському, лісовому та рибному господарстві, а також у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів;

- обґрунтування комплексу інструментів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору з урахуванням характеристик інноваційної екосистеми та наявних бюджетних обмежень.

Положення, що містять елементи наукової новизни, належним чином обґрунтовані із застосуванням сучасного методичного інструментарію економічних наук та ретельного огляду наукової спадщини.

3. Теоретико-методологічна та практична значущість результатів

Результати дисертаційного дослідження мають вагоме теоретико-методологічне значення, оскільки є внеском у приріст теоретичних, методичних та практичних положень економіки інноваційної діяльності. У роботі систематизовано, уточнено й розвинуто теоретичні підходи до змісту інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності та її сучасних видів та принципів в аграрному секторі економіки, розроблено методичний підхід до його оцінювання на рівні аграрного сектору, підприємств, а також проєктів, розкрито сучасні тенденції в інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України та у країнах-лідерах за глобальним інноваційним індексом, проведено порівняльний аналіз інвестиційного забезпечення підприємств різного розміру в галузях, що забезпечують продовольчу безпеку.

Практична значущість дисертаційної роботи полягає у розробці комплексного інструментарію та організаційно-економічного обґрунтування

формування партнерства з метою вирішення проблеми надійного та у достатніх обсягах інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності. Окремі результати та рекомендації автора були схвалені фахівцями підприємств та прийняті до впровадження методичні основи оцінювання стану інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства Циркунівською сільською військовою адміністрацією (Харківський район, Харківська область, довідка від 06.11.2024 №01-27/440), ТОВ «Інжинірінгова компанія «Т Технології»» (м. Харків, довідка від 07.11.2024 № 241107-11), рекомендації щодо впровадження стратегій інтеграції та партнерства для удосконалення інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності прийняті до уваги в плануванні розвитку ТОВ «Український м'ясокомбінат» м. Харків (довідка №14 від 15.08.2025), окремі положення дисертаційної роботи здобувача інтегровані в освітній процес Державного біотехнологічного університету, що підтверджується відповідним актом про впровадження (від 18.02.2025 р.).

4. Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 12 наукових працях (у тому числі 8 одноосібних та 4 у співавторстві), з них 4 наукові праці (3 одноосібні) були опубліковані у фахових наукових виданнях України, 1 наукова праця – в іноземному науковому виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз (Scopus).

Вивчення публікацій автора за темою дисертації засвідчило, що вимоги Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами) були дотримані щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тим, що містяться у дисертації і виносяться автором на захист, апробації її основних положень.

5. Відсутність порушення академічної доброчесності

За результатами ґрунтовного вивчення рукопису дисертаційної роботи та опублікованих наукових праць автора, а також аналізу наданого автором звіту щодо перевірки тексту рукопису електронним сервісом, порушень академічної доброчесності не встановлено. Використані автором ідеї, результати та фрагменти текстів інших дослідників належним чином оформлені з посиланням на відповідні джерела.

6. Дискусійні положення та зауваження

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Петровського Олега Олександровича, необхідно відзначити такі зауваження:

1. У підрозділі 1.2 автором запропонований перелік принципів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, серед яких принцип «екологічної та соціальної відповідальності», який розкрито як «інвестування в інновації повинно враховувати вплив на довкілля та соціальну сферу, відповідати принципам сталого розвитку». Вважаємо, що для втілення у практику суб'єктів аграрного сектору він мав би одержати більш детальне тлумачення.

2. Підрозділ 2.2 містить ґрунтовний статистичний та емпіричний аналіз інвестиційного забезпечення сфери наукових досліджень і розробок в Україні. Доцільно було б виокремити тенденції, що стосуються саме аграрного сектору.

3. У розділі 3 (підрозділ 3.2), незважаючи на дослідження ролі держави для інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі, не вистачає чіткої програми дій для сучасних умов України. Це питання потребує детальнішої розробки та системного підходу.

4. Автор запропонував створення партнерств між аграрними підприємствами та науко-дослідними установами (підрозділ 3.3). Розрахунок економічних показників проєкту із створення такого партнерства підсилив би аргументацію автора щодо доцільності формування таких партнерств.

5. Автором використовується багато скорочень, що є виправданим з огляду на повторення термінів та їх склад, наприклад, сільське, лісове та рибне господарство (СЛРГ), виробництво харчових продуктів та напоїв (ВХПН) та інші. Вважаємо, що доцільно було б надати лист скорочень на початку дисертації.

Та вказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, що рецензувалася.

7. Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертація Петровського Олега Олександровича на тему «Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки» є самостійною та завершеною науковою працею, яка містить елементи наукової новизни та має практичне значення.

За актуальністю теми дослідження, змістом, ступенем обґрунтованості, достовірності, новизни, практичної значимості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційна робота Петровського О.О. відповідає встановленим вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами), а її автор – Петровський Олег Олександрович за результатами прилюдного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 051 – економіка (галузь знань 05 «соціальні та поведінкові науки»).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової
та міжнародної діяльності
Київського національного
університету технологій та дизайну

Л.М. Ганущак-Єфіменко Л.М. Ганущак-Єфіменко

Згідно з підписом *Л.М. Ганущак-Єфіменко*
звідую
КАНЦ *Л.М. Ганущак-Єфіменко*